

21.10.2024

REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMA PROJEKTS

iesniegts, noslēdzot debates par Komisijas paziņojumu

saskaņā ar Reglamenta 136. panta 2. punktu

par restrukturizācijas procesu sociālajiem un nodarbinātības aspektiem:
vajadzība aizsargāt darbavietas un darba ņēmēju tiesības
(2024/2829(RSP))

Estelle Ceulemans

Nodarbinātības un sociālo lietu komitejas vārdā

Eiropas Parlamenta rezolūcija par restrukturizācijas procesu sociālajiem un nodarbinātības aspektiem: vajadzība aizsargāt darbavietas un darba ņēmēju tiesības (2024/2829(RSP))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību, jo īpaši tā 151. un 153. pantu,
 - ņemot vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru,
 - ņemot vērā 2016. gada 5. oktobra rezolūciju par nepieciešamību pēc Eiropas reindustrializācijas politikas, ņemot vērā nesenās uzņēmumu “Caterpillar” un “Alstom” lietas¹,
 - ņemot vērā 2013. gada 15. janvāra rezolūciju ar ieteikumiem Komisijai par darbinieku informēšanu un uzklauššanu un pārstrukturēšanas paredzēšanu un pārvaldību²,
 - ņemot vērā 2021. gada 16. decembra rezolūciju par demokrātiju darbā: Eiropas darba ņēmēju līdzdalības tiesību sistēma un Eiropas Uzņēmumu padomes direktīvas pārskatīšana³,
 - ņemot vērā Reglamenta 136. panta 2. punktu,
 - ņemot vērā Nodarbinātības un sociālo lietu komitejas rezolūcijas priekšlikumu,
- A. tā kā koplīguma sarunām un ciešai arodbiedrību iesaistei ir būtiska nozīme, lai nodrošinātu, ka pārstrukturēšanas sarunās tiek uzklaušīts darba ņēmēju viedoklis; tā kā darba ņēmēju iesaistīšana, izmantojot informēšanu, uzklauššanu un līdzdalību uzņēmuma lēmumu pieņemšanas procesos, ir svarīgāka nekā jebkad agrāk, lai nostiprinātu uzņēmumu taisnīgu pārkārtošanos un aizsargātu darbavietas un kolektīvās intereses; tā kā taisnīga pārkārtošanās nozīmē, ka ir jāatbalsta sociālais taisnīgums un jānodrošina taisnīga sloga sadale cīņā pret klimata pārmaiņām;
- B. tā kā tikai 40 % Eiropas arodbiedrību ir ziņojušas, ka tām pietiek resursu darba ņēmēju efektīvai pārstāvēšanai pārstrukturizācijas procesos⁴; tā kā arodbiedrību pārstāvji, kas ir saņēmuši apmācību par pārstrukturēšanas sarunām, ir par 50 % efektīvāki darbavietu saglabāšanā⁵;
- C. tā kā pārstrukturēšanas procesu pamatmērķim vajadzētu būt darbavietu saglabāšanai;
- D. tā kā uzņēmumi bieži par prioritāti nosaka īstermiņa peļņu, nevis ekonomisko ilgtermiņa un nodarbinātības ilgtermiņa stabilitāti, pārstrukturēšanas plānos nepietiekami uzsverot

¹ OV C 215, 19.6.2018., 21. lpp.

² OV C 440, 30.12.2015., 23. lpp.

³ OV C 251, 30.6.2022., 104. lpp.

⁴ Eiropas Arodbiedrību pētniecības institūts, 2021. gads.

⁵ Starptautiskā Darba organizācija, 2022. gads.

uzņēmumu sociālo atbildību;

- E. tā kā autobūves nozare ir būtisks Eiropas ekonomikas pīlārs;
- F. tā kā pāreja no iekšdedzes motoriem uz elektrotransportlīdzekļiem ir būtiska, bet tā ir jāīsteno tā, lai izvairītos no darbavietu zaudēšanas tradicionālajā autobūvē,
1. uzsver, ka nodarbinātības drošība, taisnīgs atalgojums un pienācīgi darba apstākļi ir pamattiesības, kas ir jāievēro visos pārstrukturēšanas procesos, lai darba ņēmēji tiktu aizsargāti no uzņēmumu peļņas gūšanas stratēģijām; uzsver, ka steidzami ir vajadzīga vērienīga Eiropas rūpniecības politika ar ievērojamām investīcijām, ar kurām tiks atbalstīts kopējais labums un inovācija un nodrošinātas kvalitatīvas darbavietas un sociālais progress; uzsver, ka šīs politikas pamatā ir jābūt spēcīgiem sabiedriskajiem pakalpojumiem, sociālajai aizsardzībai, kā arī mājokļu, transporta un bērnu aprūpes jomai; atbalsta spēcīgas Eiropas rūpniecības politikas pieņemšanu, kuras pamatā ir noturīgi un ar pietiekamiem resursiem nodrošināti sabiedriskie pakalpojumi un publiskā pārvalde, aptverot ne tikai ražošanu, bet visas nozares un visas pārkārtošanās;
 2. atkārtoti aicina ES līmenī izveidot pastāvīgu investīciju instrumentu, lai nodrošinātu, ka visās nozarēs ir pieejami resursi, kas ir vajadzīgi rūpniecības politikas izstrādei un tādai politikai, kas palīdz sasniegt sociālos un zaļos mērķus, pamatojoties uz *NextGenerationEU* pozitīvo pieredzi un to, ka ārkārtas instrumentā (*SURE*) liela uzmanība ir pievērsta bezdarba risku mazināšanai;
 3. uzsver, ka, lai Eiropas rūpniecības politikā iekļautu kvalitatīvu darbavietu jautājumu, ir vajadzīga pilnīga sociālo partneru iesaiste un tā ir jāīsteno, izmantojot sociālo dialogu un koplīguma sarunas; aicina Komisiju iekļaut tajā vispārējo mērķi par darba kvalitātes uzlabošanu ES līmenī;
 4. aicina ES pieņemt tādas tirdzniecības politikas, ar kurām aizsargā darbavietas Eiropā, vienlaikus veicinot taisnīgu un ētisku tirdzniecību; aicina piemērot kompensējošus tarifus importam no valstīm, kurās konkurenci kropļo negodīga darba prakse, zemi vides standarti vai lielas valsts subsīdijas; uzsver, ka turpmākajos tirdzniecības nolīgumos ir jāiekļauj stingras klauzulas par darbaspēka jautājumiem, lai nodrošinātu, ka globālā tirdzniecība nāk par labu darba ņēmējiem, nevis mazina viņu tiesības;
 5. mudina Komisiju pārskatīt Eiropas publiskā iepirkuma direktīvu⁶, lai noteiktu preferenciālu režīmu uzņēmumiem, kas ievēro vienošanos par koplīgumu slēgšanas sarunām; aicina Komisiju stiprināt sociālo klauzulu un no iepirkumiem izslēgt uzņēmumus, kas ir iesaistījušies noziedzīgās darbībās vai arodbiedrību iznīcināšanā vai kas ir atteikušies piedalīties koplīguma sarunās; uzsver, ka ir svarīgi nodrošināt, ka publiskie līdzekļi tiek ieguldīti uzņēmumos, kas ir iesaistīti taisnīgas pārkārtošanās procesos, kuru mērķis ir koplīgumu veicināšana un arodbiedrību blīvuma palielināšana; turklāt uzskata, ka viss ES finansiālais atbalsts uzņēmumiem būtu jāpiešķir ar nosacījumu, ka tiek ievēroti piemērojamie darba un nodarbinātības nosacījumi un/vai darba devēja pienākumi, kas izriet no attiecīgajiem koplīgumiem; uzskata, ka šādam atbalstam jābūt atkarīgam no to apņemšanās investēt Eiropas rūpniecības nozarēs un

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV L 94, 28.3.2014., 65. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj>).

saglabāt darbavietas Eiropas Savienībā;

6. atkārtoti aicina nodrošināt, lai ES finansējums, arī valsts atbalsts, būtu atkarīgs no publiskās politikas mērķiem, jo īpaši stratēģiskajās nozarēs, un no sociālajām prasībām, lai varētu piedāvāt augstas kvalitātes darbavietas, sekmētu koplīgumu slēgšanu, ievērotu ES darba tiesības un standartus un nodrošinātu labākus darba apstākļus;
7. atbalsta investīcijas tādās nozarēs kā elektrotransportlīdzekļu bateriju ražošana, uzlādes infrastruktūra, atjaunīgā enerģija un digitālās tehnoloģijas; uzstāj, ka šādām investīcijām par prioritāti jānosaka darba ņēmēju tiesības un kopienas attīstība;
8. aicina Komisiju uzraudzīt pārstrukturēšanas tendences un to ietekmi uz nodarbinātību, izmantojot datus no tādiem rīkiem kā Eiropas Pārstrukturēšanas uzraudzības centra datubāze, lai sekotu līdzi radīto vai likvidēto darbavietu skaitam un attiecīgajiem uzņēmumiem;
9. uzsver, ka pārstrukturēšanas procesi ir būtiski zaļās pārkārtošanās mērķu sasniegšanai un ir īpaši svarīgi klimatneitrālai ekonomikai, kurā tiek saglabāti sociālie un vides standarti; brīdina, ka pārstrukturēšanas procesi nekad nedrīkst notikt uz darba ņēmēju tiesību rēķina; aicina Komisiju rīkoties, lai stiprinātu un veicinātu darba koplīguma sarunas, nodrošinot darba koplīgumu noslēgšanu 80 % apmērā visās dalībvalstīs un garantējot to, ka pilnībā tiek ievērotas tiesības uz koplīgumu slēgšanu;
10. uzsver, ka pārstrukturēšanas procesi ir jāsāk pēc iespējas ātrāk, lai novērstu maksātnespēju un mazinātu darbavietu zaudēšanu; aicina Komisiju un dalībvalstis atbalstīt uzņēmumus, kas cieši sadarbojas ar arodbiedrībām un darba ņēmēju pārstāvjiem, lai laikus apzinātu brīdinājuma signālus un izstrādātu visaptverošus plānus nodarbinātības vajadzību risināšanai;
11. brīdina, ka pārstrukturēšanu nedrīkst izmantot kā ieganstu, lai pārkāptu darba ņēmēju un arodbiedrību tiesības⁷; pauž nožēlu par pamattiesību pārkāpumiem attiecībā uz koplīgumu sarunām, informēšanu un konsultēšanos pirms lēmumu pieņemšanas; aicina Komisiju ieviest aizsardzības pasākumus, lai pārstrukturēšanu nevarētu izmantot kā līdzekli darba ņēmēju ekspluatēšanai vai kā veidu, kā izvairīties no saistībām, jo īpaši taktiskās maksātnespējas gadījumos;
12. aicina Komisiju iesniegt priekšlikumu direktīvai par taisnīgu pārkārtošanos darba pasaulē, kurā paredzētas pārmaiņas un to pārvaldīšana, pamatojoties uz arodbiedrību iesaistīšanas un koplīgumu sarunu principiem; mudina Komisiju nodrošināt visiem tiesības uz apmācību bez papildu maksas darba ņēmējam un darba laikā; uzskata, ka šajā priekšlikumā ir jāiekļauj tiesības uz pāreju no vienas darbavietas uz citu un tiesības uz kvalitatīvu prasmju pilnveidi vai pārkvalifikāciju, darbinieku apmācību un atbalsts karjeras attīstībai; norāda, ka gadījumos, kad ir vajadzīgas pārmaiņas darbā, par prioritāti vienmēr ir jānosaka darba ņēmēju prasmju pilnveide, lai viņi paliktu tajā pašā uzņēmumā; norāda, ka gadījumos, kad ir nepieciešama pāreja no vienas darbavietas uz

⁷ Pētījums “Study on monitoring the application of the EU Quality Framework for anticipation of change and restructuring”, Eiropas Komisija, Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2018. gads, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1c22896d-4e10-11ea-aece-01aa75ed71a1/language-en>.

citū, ir būtiski darba ņēmējus paturēt tajā pašā nozarē un reģionā, dodot tiem pietiekamu laiku pārorientēties bez finansiāliem zaudējumiem darba ņēmējam; uzsver, ka godīgas un sociāli taisnīgas pārkārtošanās princips tiks piemērots pārstrukturēšanā, jo īpaši tad, kad pārveide notiks tādās stratēģiski nozīmīgās nozarēs kā autobūve un enerģētika, un ka pirmajā vietā būs darba ņēmēji;

13. uzskata, ka, lai novērstu darbavietu zaudēšanu un kamēr nav industriāla plāna, kas ir saskaņots ar sociālajiem partneriem, jābūt iespējai noteikt moratoriju attiecībā uz uzņēmumu slēgšanu un piespiedu atbrīvošanu no darba; aicina Komisiju un dalībvalstis steidzami vienoties par moratoriju piespiedu atbrīvošanai no darba, paredzot pagaidu atbalsta programmu, lai aizsargātu nodarbinātību pārejas laikā, radītu telpu tīras rūpniecības kursam un izvairītos no stratēģiskās rūpnieciskās jaudas zaudēšanas; pieprasa stingrāku aizsardzību pret netaisnīgu atbrīvošanu no darba un aicina tiem darba ņēmējiem, kurus ietekmējusi pārstrukturizācija, garantēt pienācīgu kompensāciju, saglabājot iespējas un atbalstu jaunas darbavietas nodrošināšanā; atkārtoti apstiprina, ka cīņai pret darba ņēmēju ir jābūt svarīgākai nekā uzņēmumu peļņai;
14. aicina Komisiju izstrādāt visaptverošu plānu, kas ir līdzīgs ASV Inflācijas samazināšanas aktam un vērsts uz investīciju palielināšanu zaļajās tehnoloģijās, atjaunīgā enerģijā un ilgtspējīgās nozarēs, lai paātrinātu ES pārkārtošanos uz klimatneitrālu ekonomiku, vienlaikus stiprinot Eiropas sociālo modeli un sociālo taisnīgumu;
15. aicina izstrādāt visaptverošu direktīvu, lai risinātu problēmas un sarežģījumus, kas saistīti ar apakšuzņēmuma līgumu slēgšanu Eiropā, un nodrošinātu taisnīgus darba apstākļus, pienācīgas tiesības un aizsardzību apakšuzņēmumu darba ņēmējiem; aicina šajā direktīvā paredzēt noteikumus par koplīgumu slēgšanas tiesībām, lai apakšuzņēmumu darba ņēmēji varētu efektīvāk vest sarunas par nodarbinātības noteikumiem;
16. aicina slēgt zaļos koplīgumus apspriežamu klauzulu veidā starp koplīgumu sociālajiem partneriem, kuriem ir tieša un netieša ietekme uz vidi; uzsver, ka zaļie koplīgumi var aptvert uzņēmumu darbības ietekmi uz vidi, darba ņēmēju aizsardzību no klimata pārmaiņu sekām un zaļās pārkārtošanās ietekmes uz nodarbinātību un darba organizāciju; norāda, ka var noteikt divus galvenos zaļo koplīgumu veidus; uzstāj uz to, ka, lai pārvaldītu zaļo pārstrukturēšanu, ir jāintegrē zaļās klauzulas un nolīgumi;
17. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.